

Jak si vychovat sourozence

Markéta Klánská

PAŘÍZKOVÁ, Tereza. Jak si vychovat sourozence. Edice Pikola – Euromedia Group, a.s., 2021. ISBN 978-80-242-7827-8.

Anotace Je mi pět a chci psa. Rodiče ale přišli s tím, že dostanu sourozence. Nakonec jsem se s tou myšlenkou smířila a začala se i těšit. Doma se ale objevil malý uzlíček, který v ruce neudrží ani kostku lega. Máma s tátou jsou pořád unavení a nedělají podle mě nic pro to, aby má sestra do rodiny co nejdřív zapadla. Takhle by to přece nešlo! Nemůžu čekat celé roky, než mě sestřička doroste. Musím zakročit a naučit ji všemu, co bude v životě potřebovat. Tematický celek se věnuje tématu příchodu sourozence. Cílem je ukázat, jaký postoj může k novému členu rodiny zaujmout starší sourozenec. V zodpovědné roli průvodce ukazovat svět a vše, co považuje v životě za důležité. Takto společně strávené chvíle pak prohlubují sourozenecký vztah.

Cílová skupina – 3-6 let

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra preprimární
a primární pedagogiky
Univerzita Karlova

Výchovné a vzdělávací cíle

Vzdělávací oblast	Dílčí cíle (co učitel podporuje)	Očekávané výstupy (co dítě dokáže)
Dítě a jeho tělo	Osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě	Dítě si uvědomuje, že se každý jedinec vyvíjí. Vnímá a je schopno pojmenovat základní fyzické a vývojové rozdíly mezi čerstvě narozeným dítětem a kamarádem ve školce.
Dítě a jeho psychika	Posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)	Dítě je schopno se soustředit na danou činnost. Dokáže podle své úrovně vývoje jazyka formulovat myšlenku. Je schopno na základě čtenářských strategií určit, co bylo dřív, co později (sleduje časovou posloupnost). Samo se aktivně ke knize vrací, má zájem o další knihy a příběhy, popřípadě chce samo vyprávět a tvořit.
Dítě a ten druhý	Osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem	Dítě si zvyká, že děti v jeho okolí mají různé potřeby a zájmy. Je schopno s touto skutečností (lépe či hůře) pracovat. Dítě je schopno se uplatnit v menší skupince a dospět společnými silami k požadovanému výsledku.
Dítě a společnost	Rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané	Vnímá, že rodina se může měnit a fungují v ní různé formy vazeb (mezi rodiči navzájem, mezi dítětem a rodičem, mezi sourozenci navzájem...).
Dítě a svět	Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách	Dítě vnímá rozmanitost světa, je schopno se stát jakýmsi průvodcem, který dokáže poukázat na to, co je ve světě důležité.

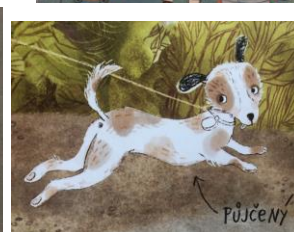
Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

LEKCE 1 – Představení knihy a povídání o příchodu nového sourozence

Potřebné pomůcky: nafocené a zatavené obrázky z knihy, barevně rozlišené obálky pro jednotlivé skupinky dětí, dvě obálky s předem připravenými obrázky uložené v knize, emoční karty, piktogramy

Aktivity ve fázi Evokace:

- Děti rozdělíme do čtyř skupinek, každá dostane tento obrázek holčičky a barevnou obálku s pěti následujícími obrázky.

Necháme děti přemýšlet nad otázkami:

“Jak by se mohla holčička jmenovat?”

“Jaká by mohla být?”

“Holčička si něco přeje – prohlédněte si obrázky v obálce a zkuste uhádnout, co. Myslíte, že se jí přání splní? A proč? Co by se mohlo stát jiného?” (Předvidání z knižních ilustrací)

- Nakonec necháme všechny skupinky, aby do svých obálek vrátily pouze obrázek toho, co si podle nich holčička přeje. Obálky připneme na tabuli a k nim napíšeme, jaké jméno pro holčičku daná skupinka vymyslela.

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

- Vyndáme knihu, ale se zakrytou titulní stranou. Přejdeme rovnou na první stranu, kde je holčička se svými rodiči. Další dvoustránku opět neukážeme celou, zakryjeme ji následujícím způsobem:

- “Co myslíte, děti? Ve které obálce bude to, co si holčička přeje? Proč myslíte?”
- “Co bude v té druhé? Může v nich být to samé?”

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací:

- Nejdřív otevřeme první obálku a společně zkontrolujeme obsah barevných obálek na tabuli – jestli se některá skupinka trefila, že si holčička přeje pejska.
- Pak opatrně otevřeme druhou s obrázkem ultrazvuku.

“Co by to mohlo být?”

“Viděl jste někdo něco podobného?” (*Propojování*)

- Ukážeme připravenou kartičku, na které je způsob, jakým se podobné ultrazvukové snímky ve skutečnosti pořizují. (*Usuzování – na základě obrázku děti mohou usoudit, co tedy holčička “dostane”*)

- Pokračujeme ve čtení a prohlížení až do chvíle, kdy se narodí miminko.

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Aktivity ve fázi Reflexe:

„O čem je příběh?“ „Jak se holčička tváří? Mohla by být zklamaná?“ „Proč si to myslíte?“

“Co dělá miminko? Může si s námi hned hrát?”

Navazující aktivity:

- S dětmi budeme individuálně řadit obrázky z knihy podle časové posloupnosti. Případně využít didaktických pomůcek, např. vývojové puzzle
- Uděláme si výstavu fotografií – když jsem byl miminko
- Přiřazujeme piktogramy k tomu, co miminka dělají a nedělají.

Lekce 2

Potřebné pomůcky: tabule + fixy

Aktivity ve fázi Evokace: „Včera jsme skončili trochu napínavě. Holčička totiž vymyslela supertajný plán! Co by to mohlo být? Přemýšlel o tom někdo?“

“Co by malá sestřička měla znát? Jak to tady na světě chodí? Co byste ukázaly sestřičce vy, děti? A proč?”

- Na tabuli zaznamenáme nápady dětí pomocí obrázků tak, aby byly všem srozumitelné. Postupně budeme seznam kontrolovat s knihou a případně odškrtnout shodné položky.

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací:

Holčička začíná rodinou:

“Kdo by mohl být kdo podle popisu? Jak se říká jednotlivým členům?”

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Aktivity ve fázi Reflexe:

„Co tedy chtěla sestřičce ukázat?“

“A děti, všiml jste si někdo značek u obrázků holčiček?” (psací L a M, tiskací JÁ/TY/MY + srdce)

“Viděly jste v knize už podobné znaky? A kde?” Prozradíme, že jsou to počáteční písmena jmen hlavních hrdinek.

Vrátíme se k lekci 1 a ke jménům, která děti vymýšlely předchozího dne – všechna si společně zopakujeme a zeptám se, zda nějaké z nich také začíná na L, popřípadě M. Pokud ne, vymyslíme společně nové jméno na L pro starší sestru a na M pro mladší.

Lekce 3

Potřebné pomůcky: tabule + fixy, jógové karty

Aktivity ve fázi Evokace: „Co holčička dál asi představí?“

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací:

Ukážeme obrázek se souhvězdím a přečteme text.

Aktivity ve fázi Reflexe:

„Měli jsme pravdu v tom, co asi dál sestřičce ukáže?“

“Pozorovaly jste někdy hvězdy? Znáte také nějaká souhvězdí?“

Navazující aktivity:

- Souhvězdí se často nazývají podle zvířat. A my si teď dáme pohybové hádanky. Půjdeme do kroužku – jeden ukáže zvíře nebo nějakou jógovou pozici (bezradní mohou pro inspiraci nahlédnout do připravených jógových kartiček), ostatní budou hádat. Nakonec cvik všichni zopakujeme.
- Prohlížení encyklopedií o vesmíru a hvězdách
- Kresba noční oblohy, stavba modelu souhvězdí z modelíny a špejlí podle předlohy

Lekce 3

Potřebné pomůcky: Orffův instrumentář

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Aktivity ve fázi Evokace: „Co holčička ukáže dál?“

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací:

Ukážeme obrázek s počasím a přečteme text.

Aktivity ve fázi Reflexe:

„Měli jsme pravdu v tom, co asi dál sestřičce ukáže?“ „Co jí všechno ukázala?“

Navazující aktivity:

- Zkusíme se zamyslet nad zvuky, jaké slyšíme při různých změnách počasí “Začneme něčím snadným. Jak předvedeme vítr? Slabounký, silný, nejsilnější – úplnou vichřici? Co déšť?” Zkusíme pokračovat i s dalšími zvuky – co je slyšet, když mrzne? Např. rampouchy cinkají, vločky jsou tiché. Jaké zvuky vydáváme, když nám je zima nebo naopak hodně teplo atd. Můžeme si pomoci hudebními nástroji z Orffova instrumentáře.
- Můžeme zapojit i ruce k vyvolání atmosféry – slunce má například hřejivé paprsky, můžeme tedy kamarádovi vedle pohlady záda. Prsty se mohou proměnit v dešťové kapky a “kapat” na jednotlivé části těla apod.

Lekce 4

Potřebné pomůcky: bílé tácky, dávkovače s obarvenou vodou (červená, modrá, žlutá), papírové bílé utěrky

Aktivity ve fázi Evokace: „Co holčička ukáže dál?“

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací:

Ukážeme obrázek s barvami a přečteme text.

Aktivity ve fázi Reflexe + Evokace:

„Měli jsme pravdu v tom, co asi dál sestřičce ukáže?“ „Co jí všechno ukázala?“ „A myslíte, že jsou všechny ty varvy opravdu tak důležité, proč?“

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací:

- Ověříme si, zda jsou skutečně zmíněné tři barvy tak důležité. Vyzkoušíme si to u stolečků s připravenými pomůckami. Rozdělíme děti do menších skupinek a necháme je, aby na bílých táccích míchaly barvy a sledovaly, jak se obarvené kapky vody propojují a jaké nové barvy/odstíny vznikají. Necháme je různým způsobem používat papírové utěrky.
- Připravíme záznamové archy, kam by se dala zapisovat zajímavá zjištění z míchání barev.

Aktivity ve fázi Reflexe

„Co jsme zjistili?“

Lekce 5

Potřebné pomůcky: hlína v neprůhledné nádobě

Aktivity ve fázi Evokace: předložíme dětem nádobu s tajnou náplní. Necháme je přičichnout dovnitř a obsah osahat. Na základě poznání je necháme hádat, co by holčička mohla sestře ukazovat tentokrát.

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací:

Ukážeme obrázek s knihami a přečteme text.

Aktivity ve fázi Reflexe

„Co jsme se dnes dozvěděli? Shoduje se to s naším seznamem na tabuli?“ *“Kdo má také tak rád knihy?”* *“Jaká je vaše nejoblíbenější kniha/příběh?”*

Navazující aktivity:

- Nechali bychom děti, aby prozkoumaly školkovou knihovnu a přinesly knihy různých žánrů
- Má oblíbená kniha – kresba, malba, koláž apod.
- Návštěva knihovny

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

• Lekce 6

- **Potřebné pomůcky:** hudební přehrávač a připravené hudební ukázky

Aktivity ve fázi Evokace: „Co holčička ukáže dál?“ „Co zbývá z našeho seznamu?“

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací:

Dočteme knihu. *“Co to znamená, omotat si někoho kolem prstu?”*

“Co dělá radost vašim rodičům?” (Propojování já – text)

Aktivity ve fázi Reflexe

Porovnáme s tabulí, zda jsme se s holčičkou shodli na důležitých věcech, které by mělo miminko po narození poznat.

“Co je pro vás hodně důležité a proč?”

“Jak byste to ukázaly sourozenci vy? Co byste mohly o tématu vyprávět?”

“Kdo všechno nám ještě pomáhá objevovat svět?”

“Jak podle vás holčička zvládla novou skutečnost, že jí do rodiny přibyla malá sestřička?”

“Máte doma nebo ve školce někoho, komu můžete podobně pomoci v objevování světa?”

• **Navazující aktivity:**

- Pouštěli bychom připravené ukázky a nechali je se pohybovat podle charakteru hudby. Zařadili bychom klasiku, lidovky, ukolébavky, rock, pop, hudbu domorodých kmenů apod. Cíleně bychom volili velmi kontrastní a výrazné ukázky

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.